

Årsberetning 2019

Innhold

Innledning	1
Prioriterte saker i perioden	2
Psykososial oppfølging – LOS-funksjon	2
Utvidet rett til bistandsadvokat.....	3
Landsdekkende samling for etterlatte	3
Oppfølgende spørreundersøkelse og studier.....	3
Nasjonale lærings- og minnesteder	4
8-års minnesmarkeringer	5
Internasjonalt samarbeid	6
Utvalg og kommunikasjonsarbeid.....	7
Vedlegg 1: Styrets arbeid kronologisk	9

Innledning

Styret har i perioden bestått av leder Lisbeth Kristine Røyneland (Oslo), nestleder Rakel Birkeli (Troms/Finnmark/Svalbard), Merete Stamneshagen (Hordaland), Tor Inge Kristoffersen (Oslo/Regjeringskvartalet), Mats Kvaløy-Bjørbeek (Trøndelag), Malene Husby (Nordland) og Ingrid Kragh Swang (Buskerud). 1. vara Eirik Høie Mortensen (Rogaland), 2. vara Erik Kursetgjerde (Møre og Romsdal) og 3. vara Dag André Anderssen (Nordland). AUFs representant er Sindre Lysø med personlig vara Astrid Willa Eide Hoem.

Det er avholdt ni styremøter i 2019. Styret har sendt ut seks informasjonsbrev til våre medlemmer.

Styret har ingen fast ansatte. Arbeid for Støttegruppen er hovedsakelig basert på frivillig innsats og likemannstøtte.

Den nasjonale støttegruppen etter 22. juli har ett nasjonalt styre og 14 fylkeslag. Fylkeslaget i Sogn og Fjordane slo seg sammen med Møre og Romsdal i 2019. Ved utgangen av året hadde vi 1.749 registrerte medlemmer.

Styret har arrangert en landsdekkende samling for etterlatte, to fylkesledersamlinger – en i Lillestrøm i april måned og en på Storo i Oslo i november måned. Årsmøtet 2019 ble avholdt i Lillestrøm i april.

Samlingene har vært positive med deltakere fra våre fylkeslag og nasjonalt styre. Vi har hatt viktige og interessante diskusjoner og foredrag med blant annet: Monica Mæland, Kommunal- og moderniseringsminister, Grete Dyb, Synne Stensland og Ingeborg Lingaas fra Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS), Nils Petter Reinholdt, RVTS Øst, Pål Kristensen fra Senter for Krisepsykologi, Mari Magnus, prosjektleder Statsbygg, filmskaperne Sara Johnsen og Pål Sletaune, samt forfatter Geir Wigtil.

På årsmøtet holdt Kommunal- og moderniseringsminister Monica Mæland hilsningstale.

Styret har hatt utstrakt møtevirksomhet med myndighetene, deriblant møter med statsministeren, kunnskaps- og integreringsministeren, Kommunal- og moderniseringsministeren, samt stortingsrepresentanter. Flere av styremedlemmene har holdt foredrag i inn- og utland.

Den nasjonale støttegruppen etter 22. juli sin post på statsbudsjettet var på 5,1 millioner kroner i 2019 og er videreført for 2020 med en liten økning til 5,2 millioner kroner. Disse midlene rapporteres til Helsedirektoratet som foregående år.

I 2019 søkte styret om ekstraordinære midler. Bakgrunnen for dette er blant annet den tiltagende etterspørselen etter vår kunnskap og erfaring fra inn- og utland. Stortinget har på den bakgrunn godkjent et ekstraordinært driftstilskudd til styret i den nasjonale støttegruppen på 0,5 mill. kroner for 2019/2020. Disse midlene rapporteres inn til Kunnskaps- og integreringsdepartementet etter gitte kriterier.

Prioriterte saker i perioden

- Psykososial oppfølging og innføring av LOS-funksjon
- Utvidet rett til bistandsadvokat
- Lansdekkende samling for etterlatte
- Oppfølgende spørreundersøkelse og studier
- Lærings- og minnesteder
- Minnemarkeringer
- Internasjonalt samarbeid

Psykososial oppfølging – LOS-funksjon

I kjølvannet av støttegruppens medlemsspørreundersøkelse fra 2018, har det vært arbeidet med å etablere en regional los-funksjon for berørte etter 22. juli terroren. Denne ble lansert på støttegruppens fylkesledersamling i april 2019. Midler for å drive prosjektet er tildelt de fem regionale kontorene over statsbudsjettet i 2019 og videreført for 2020. Evaluering av ordningen skal foretas første kvartal 2020 i samarbeid med Helsedirektoratet.

Intensjonen med ordningen er å bidra til psykososial støtte og ivaretagelse, blant annet gjennom bistand til å finne fram til relevante oppfølgingsinstanser.

RVTS'ene har i fellesskap med Nasjonal støttegruppe etter 22. juli utarbeidet følgende mandat:

- RVTS'ene skal bistå Nasjonal støttegruppe i å synliggjøre tilbud om los-funksjon overfor de berørte etter terrorhandlingene i 2011.
- Hvert RVTS oppnevner loser (kontaktpersoner) som berørte kan kontakte.
- Berørte kan ta direkte kontakt med losene. De tilbys da avklaringsamtaler for vurdering og eventuell oppfølging av behov for bistand.
- Losenes oppgave vil blant annet være å informere om aktuelle tilbud.
- Losene kan ved behov være behjelpelig med å etablere kontakt med relevante instanser, der vedkommende kan få et tilbud om helsehjelp eller annen bistand.
- Losene skal bidra til et tettere samarbeid mellom RVTS'ene, Nasjonal støttegruppe og dens fylkeslag.

- Det er utviklet et system for dokumentasjon som omfatter samtykkeskjema, loggføring, registrering og brukerevaluering. Dette er gjort i tråd med oppdaterte personvernregler inkludert GDPR.

Utvidet rett til bistandsadvokat

Utvidet frist for rett til bistandsadvokat er bekreftet av Oslo Tingrett. Etter påtrykk fra styret i Den nasjonale støttegruppen er fristen utvidet ett år, dvs. til 1. juli 2020. Tingretten opplyser om at bakgrunnen for utvidet frist er at de har fått avklart at forslag til ny lov om voldskadeerstatning ikke er fremmet for Stortinget. Det betyr at en ny lov ikke vil kunne tre i kraft før sommeren. Tingretten har derfor besluttet å utvide perioden med ytterligere ett år til 1. juli 2020.

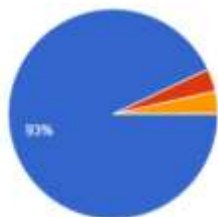
Landsdekkende samling for etterlatte

Støttegruppen arrangerte en samling for etterlatte og deres nære familier helgen 25. til 27. oktober 2019. 102 etterlatte deltok og RVTS bidro med det faglige innholdet.

Evaluerings skjemaer for hele samlingen er sammensatt, og erfaringer vil bli brukt i forbindelse med planlegging av ny samling i 2021.

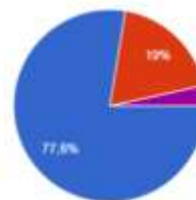
Grafene under er eksempler på svar fra voksne etterlatte.

Trenger vi flere samlinger for etterlatte
57 svar

Hvordan har det vært å treffes igjen
58 svar

● Ja
● Nei
● Vet ikke

● Kjærtreff
● Bra
● Uokker
● Elltsoomt
● Har ikke deltatt tidligere

Oppfølgende spørreundersøkelse og studier

Støttegruppen sende ut en oppfølgende undersøkelse til våre medlemmer i november 2019. Denne inneholder samme spørsmål som for undersøkelsen i 2018, slik at vi får sammenlignbare resultater. Bearbeidelsen av resultatene har startet og blir offentliggjort 1. kvartal 2020.

Høsten 2019 ble det igangsatt to store undersøkelser blant direkte berørte etter sterkt påtrykk fra støttegruppen.

1. Overlevendestudien (Utøyastudien) i regi av NKVTS
2. Etterlattestudien i regi av Senter for Krisepsykologi

Støttegruppens sentrale styre og fylkeslag bidrar som referansegruppe i prosjektene.

Nasjonale lærings- og minnesteder

Utøyakaia

Det nasjonale minnestedet i Hole skal plasseres på Utøyakaia. Plan- og miljøutvalget i Hole kommune behandlet saken i sitt møte den 18/11-19 og rådmannen har gitt positiv innstilling. Saken er ute på høring med frist 17/1-20. Støttegruppen arbeider med et høringssvar som blir sendt kommunen innen angitte frist.

Permanent plassering av 22. juli-senteret

Støttegruppen, i tett samarbeid med AUF, er meget opptatt av at 22. juli-senteret må forbli i høyblokken der terroren skjedde. Etter nesten to års arbeid med møter og høringer fikk vi gjennomslag i Stortinget.

Den 18. september 2019 bekreftet statsminister Erna Solberg at 22. juli-senteret vil forbli på sin permanente plassering i høyblokken.

I brev til støttegruppen og AUF står det blant annet: «...*Regjeringen ønsker å finne en løsning som innebærer at 22. juli-senteret også i det nye regjeringskvartalet skal kunne ligge i tilknytning til Høyblokken. Regjeringen har gjort sikkerhetsfaglige og funksjonelle vurderinger for å avklare om det lar seg forene med at Statsministerens kontor flytter tilbake til Høyblokken. I tillegg har regjeringen lagt vekt på å ivareta den opprinnelige arkitekturen, herunder Høyblokkens østre paviljong. Dessverre er det konkludert med at det ikke er mulig å finne en løsning som ivaretar både sikkerhetsfaglige, funksjonelle og arkitektoniske hensyn. Regjeringen har derfor måttet avveie to viktige symboler: At Statsministerens kontor flytter tilbake til Høyblokken og at 22 juli-senteret fortsatt skal kunne vise verden hva 22. juli innebar — der angrepet startet. Regjeringen har konkludert med at Statsministerens kontor ikke flytter tilbake til Høyblokken.*»

Midlertidig senter

Støttegruppen bidrar i referansegruppen for midlertidig senter og deltar på jevnlige møter. Senteret har aktivt tatt kontakt og besøkt flere av våre fylkeslag. Høsten 2019 arrangerte senteret en heldags workshop med mange fagpersoner og representanter for støttegruppen tilstede. Arbeidet med å få på plass en midlertidig utstilling pågår for fullt, og senteret vil åpne i sine midlertidige lokaler i Teatergata i løpet av første kvartal 2020.

Jernrosene

Selv om ikke dette prosjektet er definert som et offisielt nasjonalt prosjekt, så har Jernrosene vokst seg til å bli både nasjonalt og internasjonalt. Ledelsen i styret i Nasjonal støttegruppe og fylkeslaget i Oslo har vært aktive deltakere. Etter åtte års arbeid med å få monumentet på plass sa endelig Oslo Kommune ja til å finansiere oppføringen av Jernrosene.

Den 28. september i år ble de avduket rett utenfor Oslo domkirke, der rosehavet vokste i 2011. Flere hundre berørte møtte opp til avdukingen som fikk en verdig ramme. Deriblant deltok mange deltakere fra støttegruppens fylkeslag.

Byrådsleder Raymond Johansen og støttegruppen stod for avdukingen. Kronprinsparet, kirken og regjeringen var representert. Et flott prosjekt av folket til folket. Det er Tobbe Malm og Tone Karlsrud som er initiativtakerne til Jernrosene.

8-års minnesmarkeringer

Regjeringskvartalet: Statsminister Erna Solberg, Tor Inge Kristoffersen, Lisbeth Røyneland (støttegruppa) og Ina Alvilde Rangønes Libak (AUF) holdt taler. Musikalsk innslag ved Hanne Sørvaag. Navnene på alle de 77 drepte ble lest opp

Utøya: Seremonien ble avholdt som foregående år og her ble også navnene på alle de 77 drepte ble lest opp. Statsminister Erna Solberg, Arbeiderpartiets leder Jonas Gahr Støre og NATO's generalsekretær Jens Stoltenberg deltok. Taler ved Lisbeth Røyneland, Støttegruppen, Jonas Gahr Støre, Arbeiderpartiet og Ina Alvilde Rangønes Libak, AUF. Merete Stammeshagen leste dikt skrevet av en etterlatt. Musikalsk innslag ved Hanne Sørvaag.

Dagen ble også markert i mange kommuner rundt i landet i samarbeid med støttegruppens lokale fylkeslag.

Internasjonalt samarbeid

Styret var representert i Brussel 11. mars i anledning den 15. internasjonale minnedag for ofre for den terrorisme. Organisert av RAN (Radicalisation Awareness Network). Støttegruppens representanter stod side om side med berørte etter terror fra mange nasjoner.

Støttegruppen ble invitert i år igjen til å dele våre erfaringer med støttegrupper/organisasjoner rundt om i Europa gjennom arbeidsgruppen «Remembrance of Victims of Terrorism Working Group». Gruppen er opprettet av organisasjonen RAN (Radicalisation Awareness Network). Organisasjonen er underlagt EU. I år har det vært møter i Brussel, Nice og Bilbao.

På reisen til Brussel møtte vi også Jens Stoltenberg i sitt nye NATO-kontor, samt Bas Smets. Han bor i Brussel og er med i teamet som utformer minnestedet på Utøyakaia. Han har også erfaring fra minnestedet etter terroren i Brussel, minnestedet for 70-årsdagen til «The Human Rights Declaration» og mange andre internasjonale prosjekter.

Støttegruppen var representert på Common Bond sitt årlige arrangement for de mellom 15-20 år som har mistet et nært familiemedlem i terror. Fem ungdommer reiste til Catholic University of America i Washington D.C. Fire av ungdommene var nye deltakere.

Project Common Bond ble først arrangert i 2008 av Tuesday's Children. Tuesday's Children er en amerikansk organisasjon som ble dannet etter terrorangrepet 11. september 2001. Organisasjonen er hovedsakelig for barna til de som døde den dagen, og de har fokus på arrangementer for ungdom. Project Common Bond er en leir som ble dannet for å samle ungdom fra hele verden som har vært utsatt for terror eller krig. Det er en leir for å samle kulturer og bryte ned barrierer. Det er deltagerer fra 31 land. Hovedtanken bak leiren er å skape et sted hvor deltagerne kan bli kjent med andre som har opplevd lignende tap, slik at de har noen å kunne senere snakke med og støtte seg på. Dette er tanker som går hånd i hånd med støttegruppens arbeid. Vi kaller det «likemannstøtte».

I 2019 bidro representanter for styret i støttegruppen på flere internasjonale arenaer:

- Innlegg for den franske delegasjon déléguée interministérielle à l'aide aux victimes (DIAV) besøkte 22. juli-senteret.
- Forskningsgruppe ved Universitetet i Düsseldorf som studerer høyreekstremisme (FORENA). Vi bidro med innlegg på dagsseminar hos C-Rex (senter for ekstremismeforskning, UiO).
- Møte med New Zealands utenriksminister Winston Peters ved minnestedet i Regjeringskvartalet.

Utvalg og kommunikasjonsarbeid

- Overordnet koordineringsutvalg for 22. juli-saker i regi av KMD
- Referansegruppen for etablering av Nasjonale minnesteder etter 22. juli
- Programkomiteen for landsdekkende samling for etterlatte
- Programkomiteen for landsdekkende samling for overlevende
- Nasjonale minnemarkeringer i Regjeringskvartalet og på Utøya – planleggingsgruppe i samarbeid med AUF
- Møter og samlinger i regi av de lokale støttegruppene
- Referansegruppen vitneprosjektet i 22.juli-senteret
- Referansegruppen for midlertidig plassering av 22. juli-senteret
- Aktive medlemmer i den Europeiske samarbeidsgruppen RAN (Radicalisation Awareness Network) som er støttet av EU
- Programkomiteen «European Remembrance Day» i regi av RAN
- Referansegruppe 22. juli og demokratisk medborgerskap

Møter og konferanser

- Statsministeren
- Kunnskaps- og integreringsministeren
- Kommunal- og moderniseringsministeren
- Helsedirektoratet
- Årsmøte Nasjonalt Støttegruppenettverk
- Møter med AUF
- Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS)
- Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)
- «European Remembrance Day», Brussel
- Bachelorprogrammet i International Beredskap, Norges Arktiske Universitet, Harstad
- Møte med andre europeiske støttegrupper i Brussel, Nice og Bilbao i regi av RAN (Radicalisation Awareness Network)
- Presentasjoner og innlegg på norske og internasjonale konferanser/seminarer/arrangementer

Mediearbeid og debatter

- Vært tilgjengelig for nasjonale og internasjonale medier med kommentarer og innlegg
- Bidratt på pressekonferanser

Ufformingsarbeid

- Årsberetning
- Handlingsplan og budsjett
- Søknad Helsedirektoratet og andre offentlige etater
- Nyhetsbrev til alle medlemmer (seks utgaver i 2019)
- Høringssvar til Hole kommune vedrørende Utøyakaia

Informasjonsarbeid

- Nettstedet www.22juli.info og støttegruppens offisielle Facebook sider oppdateres jevnlig nasjonalt og med egne sider for fylkeslagene
- Twitter benyttes også i stor grad: @stottegruppen
- Instagram: stottegruppen22juli
- Nasjonal støttegruppes lukkede Facebook-side og Facebook-gruppene for fylkeslederne og de enkelte fylkeslagene brukes til informasjonsformidling og erfaringsutveksling direkte til berørte
- Medlemskontakt gjennom nyhetsbrev (utsendelser til medlemmene og saksbehandling av innkommende e-posthenvendelser)

Året 2019 har vært godt og vi har fått gjennomslag for flere viktige saker på vegne av berørte etter terroren 22. juli 2011 i Regjeringskvartalet og på Utøya.

Oslo, 10. januar 2020
På vegne av styret

Lisbeth Kristine Røyneland
Leder, Den nasjonale Støttegruppe etter 22. juli

Vedlegg 1: Styrets arbeid kronologisk

Dato	Aktivitet
17.01.2019	Styremøte nr. 1-2019 (to dager 17. – 18/1, Bergen)
21.01.2019	Møte med ledelsen i Oslo Arbeiderparti om Jernrosene
02.02.2019	Bidrag Nederlandsk TV-dokumentar om terror
13.02.2019	Referansemøte om midlertidig 22. juli-senter
14.02.2019	Styremøte nr. 2-2019
14.02.2019	Befaring midlertidige lokaler 22. juli-senteret i Teatergata 8
15.02.2019	Samarbeidsmøte RVTS (heldag)
25.02.2019	Samarbeidsmøte nasjonalt støttegruppenettverk
01.03.2019	Møte Kommunal- og moderniseringsdepartementet 22. juli-senteret
06.03.2019	Møte med Kunnskaps- og integreringsminister Sanner i 22. juli-senteret
08.03.2019	Styremøte nr. 3-2019
08.03.2019	Styret møter utførende team minnestedet Utøyakaia
09.03.2019	Brüssel. Møte med Bas Smets og befaring minnesteder.
10.03.2019	Brüssel. Møte med Jan DeCock og samling RAN-nettverk
11.03.2019	Brüssel. Europeisk minnedag for ofre etter terror
11.03.2019	Brüssel. Møte med Jens Stoltenberg
14.03.2019	Møte med Kommunal- og moderniseringsminister Monica Mæland
19.03.2019	Møte referansegruppe utøvende team minnested Utøyakaia
31.03.2019	Nyhetsbrev nr. 25 publisert
01.04.2019	Bidrag nasjonalt media New Zealand (NBC)
03.04.2019	Planleggingsmøte med AUF åtte års markeringene
05.04.2019	Styremøte nr. 4-2019
06.04.2019	Fylkesledersamling
07.04.2019	Årsmøte
11.04.2019	Møte med domprost Grasaas om markeringene
24.04.2019	Møte utenriksminister Winston Peters, New Zealand ved minnestedet i RK
26.04.2019	Styremøte nr. 5-2019
26.04.2019	Planleggingsmøte Jernrosene med Oslo Kommune
02.05.2019	Planleggingsmøte før høring i Stortinget
06.05.2019	Planleggingsmøte 8-årsmarkeringen på Utøya med samarbeidspartnere, Sundvolden Hotell
07.05.2019	Høring på Stortinget. Kommunale og forvaltningskomiteen. 22. juli-senteret
08.05.2019	Presentasjon for Crux, Sundvolden
10.05.2019	Møte med stortingsrepresentant Hareide
20.05.2019	Møte referansegruppen Utøyakaia
23.05.2019	Bidrag Litteraturhuset under presentasjon av ny forskning, Sunnas/Oslo universitetssykehus
23.05.2019	Møte i referansegruppa for utvikling av lærings- og refleksjonsmateriell om 22. juli
23.05.2019	Bidrag RVTS sitt arrangement på Utøya
26.05.2019	Nyhetsbrev nr. 26 publisert
27.05.2019	Planleggingsmøte Jernrosene, Oslo Rådhus
28.05.2019	Planleggingsmøte 8-årsmarkeringen i RK, Statsministerens kontor
04.06.2019	Styremøte nr. 6-2019

05.06.2019	Lukket omvisning 22. juli-senteret, stortingsrepresentanter
05.06.2019	Nyhetsbrev nr. 27 publisert
06.06.2019	Møte med statsminister Erna Solberg
06.06.2019	Representasjon den Britiske Ambassaden, dronningens bursdag
14.06.2019	Bidrag tysk media
20.06.2019	Møte med Europeisk nettverk, RAN, Bilbao, Spania
28.06.2019	Referansegruppen midlertidig 22. juli-senter
04.07.2019	Møte advokat Christofer Arnø
09.07.2019	Planleggingsmøte avduking Jernrosene, Oslo Rådhus
16.07.2019	Bidrag NRK reportasje om Jernrosene, Bærums Verk
18.07.2019	Bidrag Vår Land, Oslo domkirke
20.07.2019	Styret samles for planlegging markeringen på Sundvolden Hotell
21.07.2019	Utøya holdes åpen for berørte
21.07.2019	Bidrag paneldebatt i 22. juli-senteret
22.07.2019	8-årsmarkeringer i regjeringskvartalet, domkirken og Utøya
02.08.2019	Planleggingsmøte avduking Jernrosene, Oslo Rådhus
13.08.2019	Møte hos byrådet, Oslo Rådhus vedrørende Jernrosene
22.08.2019	Planleggingsmøte paneldebatt 22. juli-senteret
22.08.2019	Planleggingsmøte avduking Jernrosene, Oslo Rådhus
23.08.2019	Foredrag på Universitetet i Harstad
28.08.2019	Møte med Advokat Christopher Arnø
30.08.2019	Styremøte nr. 7-2019
30.08.2019	Nyhetsbrev nr. 28 publisert
18.09.2019	Befaring domkirken – Jernrosene
18.09.2019	Telefonkonferanse statsminister Erna Solberg
19.09.2019	Møte med Lena Fahre, 22. juli-senteret
25.09.2019	Koordineringsmøte avduking og mottakelse Oslo Rådhus, Jernrosene
27.09.2019	Styremøte nr. 8-2019
28.09.2019	Avduking Jernrosene
03.10.2019	Bidrag RVTS sin samling på Utøya
04.10.2019	Oppfølgende spørreundersøkelse blant medlemmer sendt ut
13.10.2019	Nyhetsbrev nr. 29 publisert
14.10.2019	Presentasjon for fransk delegasjon déléguée interministérielle à l'aide aux victimes - DIAV
25.10.2019	Landsdekkende helgesamling for etterlatte
28.10.2019	Helsekonferansen, Helse- og omsorgsdepartementet
29.10.2019	Kontaktkonferansen, frivillig sektor, Helsedirektoratet
20.10.2019	Brüssel. Europeisk nettverksmøte (RAN)
02.11.2019	Workshop nasjonalt støttegruppenettverk
07.11.2019	Erfaringsutveksling forsker fra Australia
08.11.2019	Styremøte nr. 9-2019
09.11.2019	Fylkesledersamling (helg)
11.11.2019	Heldagssamling med 22. juli-senteret
18.11.2019	Visning av hele NRKs serie «22. juli» for styret
21.11.2019	Tre-dagers samling i Nice med europeisk nettverk. Bidrag i paneldebatt.
28.11.2019	Bidrag ved dagsseminar hos C-Rex (senter for ekstremismeforskning, UiO)

04.12.2019	Møte med Al Noor
04.12.2019	Nyhetsbrev nr. 30 publisert
06.12.2019	Bidratt som gjest hos Stanghelle, NRK P1+
09.12.2019	Stortinget: OSSEs parlamentarikerforsamlings anti-terrorkomite planleggingsmøte